

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Millî ve Evrensel Konular⁷⁵

Yılmaz IRMAK*, Lale YÜCE**

Özet

Âşık tarzı şiir geleneğinin kökleri Orta Asya Türk kültüründe kopuz çalarak şiirler okuyan kam, şaman, baksı ve ozan gibi icracı sanatçılara dayanmaktadır. Türk kültüründe 15. yüzyıldan itibaren gelenekselleşerek bir ekol oluşturan âşık tarzı şiir geleneği, 20. yüzyıla gelindiğinde içerisinde Âşık Veysel gibi büyük bir ozanı çıkartmaya muktedir olmuştur. Sözlü kültür ortamında yetişen ve bulunduğu çağa ayak uyduran âşık, gelenekte yeni bir çığır açarak etkileşimde bulunduğu entelektüel kesimin dil ve üslubunu yakalamış, bir bakıma aydın kesim ile halk arasında bir köprü işlevi görmüştür. Aydın kesim ile olan bu ilişkisi onun şiirlerini muhteva bakımından da etkilemiştir. Nitekim onun şiirlerinde aşk, ayrılık, tabiat, tasavvuf, hoşgörü, insan sevgisi, Cumhuriyet değerleri ve millî konular olarak dikkat çekmektedir. Şiirlerinde işlediği konularda sadece millî mevzularla sınırlı kalmayan âşık, aynı zamanda verdiği mesajlarla da evrensel bir kimlik kazanmıştır. Ömrünü adadığı sanatında insanların ahlaklı, hoşgörülü, vatanına ve milletine bağlı bireylerin yetişmesi için çaba gösteren Âşık Veysel, millî değerlerden evrensel değerlere ulaşan prototip bir âşık olarak karşımıza çıkar. Gelenekte birçok âşık, saz ve söz bakımından onu örnek almış ve usta malı olarak türkülerini seslendirmiştir. Bu çalışmanın amacı millî konulardan hareketle evrensel değerleri yakalayan Âşık Veysel'in bu özelliğini şiirlerinden örneklerle incelemektir. Böylelikle evrensel değerlere ulaşmanın yolunun öncelikle millî değerleri özümsemekten geçtiğine dikkat çekilecektir.

Anahtar Kelimeler: Âşık Veysel, Âşık Tarzı Şiir Geleneği, Millî Konular, Evrensel Değerler.

National and Universal Issues in Âşık Veysel's Poems

Abstract

The roots of the minstrel style poetry tradition are based on performing artists such as kam, shaman, baksı, and bard who read poems by playing the kopuz in the Central Asian Turkish culture. The tradition of minstrel-style poetry, which has become traditional and formed a school in Turkish culture since the 15th century, was able to produce a great poet like Âşık Veysel in the 20th century. He grew up in an oral culture environment and kept up with the times, captured the language and style of the intellectuals he interacted with, and in a way, served as a bridge between the intellectuals and the public. This relationship with the intelligentsia also affected his poems in terms of content. Love, separation, nature, mysticism, tolerance, human love, republic values and national issues are spectacular themes in his poems. He dealt with not only national but also universal issues in his poems. Âşık Veysel, who devoted his life to his art and strives to raise moral, tolerant, individuals committed to their homeland and nation, appears before us as a prototypical minstrel who reaches from national values to universal ones. In the tradition, many minstrels took him as an example in terms of instruments and words and sang their folk songs as master craftsmanship. This study aims to examine this feature of Âşık Veysel, who captured universal values based

⁷⁵ Bu çalışma; 03-04 Ağustos 2023 tarihlerinde Kapadokya Üniversitesi tarafından düzenlenmiş olan “Âşık Sanatı Sempozyumu”nda sözlü olarak sunulan “Millî Olandan Evrensele Âşık Veysel ve Şiiri” adlı bildirinin genişletilmesi ve yeniden düzenlenmesiyle hazırlanmıştır.

* Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kahramanmaraş / Türkiye, yilmazirmak46@hotmail.com

ORCID : <https://orcid.org/0000-0003-1948-4132>

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kahramanmaraş / Türkiye, laleyuce@outlook.com.tr

ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-8260-629X>

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz / To cite this article (APA):

İrmak, Y. & Yüce, L. (2024). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Millî ve Evrensel Konular *Küllüye*, 5(1),

152-168. DOI: 10.48139/aybukulluye.1416639

Makale Bilgisi / Article Information

Geliş / Received	Kabul / Accepted	Türü / Type	Sayfa / Page
8 Ocak 2024	4 Mart 2024	Araştırma Makalesi	152-168
8 January 2024	4 March 2024	Research Article	

on national issues, with examples from his poems. Thus, it will be pointed out that the way to reach universal values is primarily through the assimilation of national values.

Keywords: Âşık Veysel, Âşık Style Poetry Tradition, National Issues, Universal Values.

Extended Abstract

Âşık Veysel Şatıroğlu, who has an important place in the 20th century minstrel tradition, is a prototypical artist who witnessed the last periods of the Ottoman Empire and the declaration of the Republic and supported the construction process of the new regime with his poems. The poet, who was born in the Sivrialan village of Sivas in 1894, first lost one eye due to an illness at a young age and then lost the other eye as a result of an accident. His father, Karaca Ahmet, bought an instrument for his son, who lost his sight so that he could become an artist. Veysel, who received saz training from Molla Hüseyin and Camşılı Ali Ağa and educated himself in the Bektashi culture, was influenced by great minstrels such as Ahmet Yesevi, Yunus Emre, Pir Sultan and Karacaoğlan. During this period, he sang folk songs made by masters. First, he married Esmâ. After his wife left him, he married Gülizar for the second time. He had eight children from these marriages. He lost his children from his first wife due to an illness. These troubles that Veysel, who spent his life in various difficulties, helped him mature in terms of art and made him more resistant to life.

The first Sivas Folk Poets Festival, organized in Sivas by the Director of Education Ahmet Kutsi Tecer in 1931, constituted the turning point of Âşık Veysel's artistic life. The poet, who received the folk poet certificate here and was met with great admiration by the public, gained national fame in 1933 with the publication of his poem "Cumhuriyet Destanı", which he wrote for the 10th anniversary of the Republic, on the Hâkimiyyet-i Millîye newspaper. This change and transformation in the art of the poet, who both educated students by teaching saz in village institutes and brought new themed poems to the tradition in terms of art, also enabled him to serve as a bridge between the public and the intellectuals. Âşık Veysel practiced his art in Community Centers and during his travels to various provinces. Although the poet, who described the values of the Republic in his poems, tried very hard to reach Atatürk and meet him. However, this meeting never took place. He appeared on Istanbul Radio and sang folk songs and managed to convey his voice to large masses of people. He was also given a salary by the state. Âşık Veysel, who left behind unforgettable works with his books titled "Deyişler" in 1944, "Sazımdan Sesler" in 1949 and "Dostlar Beni Hatırlasın: Bütün Şiirleri" in 1970, was also a poet who used the trio of instruments, lyrics and melody very effectively and became a poet among the Turkish Folk People. He added 225 works to his musical repertoire.

Âşık Veysel, who passed away in 1973, has a respected place in the tradition of minstrels in terms of the richness of themes he used in his poems and with his poems supporting the Republican regime. At this point, he also played an important role in ensuring that the public adopted the Republican ideology. The poet produced his works in accordance with traditional values, on the other hand, under the influence of the declaration of the new regime, he wrote his poems that coincided with the policies of this regime. What makes Veysel a great poet is that he was able

to read his age well, brought together tradition and new in his poems, and at the same time, his works had a national and universal feature. Although he grew up in an Alevi-Bektashi cultural environment, the poet did not accept the Alevi-Sunn distinction and wanted to embrace all people with a universal attitude. In his poems, he included the national topics such as Atatürk, the Republic, Turkishness, patriotism, education, national development, the Cyprus problem, national unity and barbering. He included love, respect, peace, tolerance, equality, patience, diligence and truthfulness in his poems about universal values that he reached by nourishing from national culture. The declaration of 2023 as the "Year of Âşık Veysel" by UNESCO and the works carried out in this direction prove how he carried his art to a universal dimension by holding on to national values. This situation also reveals that the way to reach universal values is first to internalize national values.

Giriş

Âşık tarzı şiir geleneği; kökü İslamiyet öncesi Türk kültüründe kam, baksı, şaman ve ozan gibi icracı sanatçılara dayanan, sözlü kültür ortamında gelişen, yüzyıllardır kendine özgü kuralları içerisinde birçok temsilci yetiştiren bir şiir geleneği olarak adlandırılır. Günay'a göre ozan şair tipine bağlı olarak bu gelenek, tasavvuf akımı ve tarikat edebiyatının etkisinde yeni bir sentez oluşturmuştur (2018, s. 42). 15. yüzyılda tasavvufun etkisiyle büyük bir değişime uğrayan ve ozan yerine âşık adının kullanılmaya başladığı bir dönemde tekke ve kahvehane kültür ortamının da etkisiyle kurumsallaşan bu gelenek, 19. yüzyılda altın çağını yaşamış, 20. yüzyılda ise elektronik araçların hayatımıza girmesiyle önemli bir değişim ve dönüşüm geçirmiştir.

Âşık Veysel Şatıroğlu, sanayileşme sonucu köyden kente göçün hız kazandığı ve elektronik araçların yaygınlaştığı bir ortamda sanatını icra etmeye başlamış; plak, kasetçalar, radyo ve televizyonun da yardımıyla tüm Türkiye'de tanınmıştır. 1894 yılında Sivas'ın Sivrialan köyünde dünyaya gelen ve 1973 yılında vefat eden âşık, yaşadığı dönemde türkülerıyla ün kazanmış ve diğer âşıklara göre daha ön plana çıkmıştır. Bunun sebebi; Âşık Veysel'in çağdaş olması, görme yetisini kaybetmesinden dolayı yaşadığı mağduriyet, ürettiği türkülerin ezgilerindeki orijinallik ve ayrıca şiirlerinde kullandığı kendisine has üslubudur (Doğan, 2011, s. 125). Âşık tarzı şiir geleneği içerisinde âşık olmanın ölçütleri; saz çalma, mahlas alma, bade içme, usta-çırak ilişkisi, atışma, lebdeğmez, muamma, dedim-dedi redifli şiir ve tarih bildirme gibi özelliklerdir. Esma Şimşek, Veysel'de bu özelliklerden saz çalma, mahlas alma, kısmî olarak da usta-çırak ilişkisi ve tarih bildirme olduğuna dikkat çeker (2016, s. 118).

Yedi yaşında geçirmiş olduğu çiçek hastalığından dolayı bir gözünü kaybeden Veysel, diğer gözünü de ahırda hayvanları yemlerken bir kaza sonucu kaybeder. Böylece her iki gözünü de kaybeden âşık için yaşam şartları daha da zorlaşır. Onun bu durumuna üzülen babası Karaca Ahmet, oğlunun büyüdüğünde herkes gibi çalışıp geçimini sağlamasının zor olacağını düşünmüş olsa gerek saz eğitimi almasını ve bir sanat sahibi olmasını ister. Bu noktada usta çırak ilişkisi içerisinde Molla Hüseyin ve Camşıhlı Ali Ağa'dan saz çalmasını ve geleneğin inceliklerini öğrenden Veysel, bir âşık olarak çevrede dikkatleri üzerine çekmeye başlar.

Sanat anlayışında Ahmet Yesevi, Kaygusuz Abdal, Yunus Emre, Pir Sultan, Âşık Kerem, Dertli, Ruhsatî ve Karacaoğlan gibi büyük âşıkların etkisi görülen (Coşkun Elçi, 2009, s. 195) Âşık Veysel'in şiirlerinde tema bakımından büyük bir zenginlik görülür. Kendinden önceki âşıklardan farklı konularda ürünler ortaya koyan Veysel, bu noktada gelenekte bir çığır açmıştır denilebilir. Zira Cumhuriyet ve Atatürk ile ilgili ortaya koyduğu şiirleri ve ayrıca millî konulardaki hassasiyeti, Veysel'i kendinden önceki ozanlardan ayırmıştır. O bir yandan geleneksel değerlere bağlı olarak eserlerini üretirken bir yandan da yeni rejimin ilanının etkisiyle bu rejimin politikalarıyla örtüşen şiirler yazmıştır. Böylelikle halk şiiri geleneğinde tema bakımından bir açılım gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede Âşık Veysel, gelenek ile modern olanı şiir sanatında bir araya getiren ve bunu sazının ezgisiyle bütünleştiren bir sanatçı olarak karşımıza çıkar. Veysel'in şiir sanatındaki gücü, köyden şehre göçün hız kazandığı bir dönemde şehrin kültürüne adapte olmaya çalışan Anadolu insanının duygularına tercüman olmasından kaynaklanmaktadır. Hatta bu noktada Veysel, aydınlar ve halk arasında bir köprü vazifesi de görür. Büyük ozanlar sanatta gücünü ortaya koyarken önemli ölçüde gelenekten ve halk kültüründen beslenirler. Irmak, ozanları; *"Halkın içinde yaşayan, eserlerinde halkın duygularını dile getiren, bunu yaparken büyük ölçüde halk kültüründen yararlanan sanatçılar"* olarak tanımlar (2021, s. 36). Şiirlerinde tema olarak; sosyal yaşam, yaşadığı dönemin siyasi ve toplumsal olayları, vatan ve millet sevgisi, birlik ve beraberlik, sosyal kurumlar ve toplum değerleri sıkça görülen Veysel (Tek, 2016, s. 329), eserlerinde tasavvufi konuları da yansıtmıştır. Artun'a göre Veysel, doğa ve evrene farklı bir perspektiften bakar ve bunların özü olarak toprağı görür, toprak ise canlılığı ve ölümü ifade eder (2021, s. 400). Kaya ise, Veysel'in şiirlerindeki en baskın temaların vatan ve toprak sevgisi olduğunun altını çizer (1987, s. 43). Ayrıca Atatürk, Cumhuriyet, millî kültüre bağlılık, çalışkanlık, hoşgörü, sabır ve dürüstlük gibi konular onun şiir evrenini oluşturur.

1931 yılında Ahmet Kutsi Tecer'in düzenlediği 1. Sivas Halk Şairleri Bayramı'na katılan Âşık Veysel, halk tarafından büyük bir ilgi görmüş ve halk şairi olduğuna dair bir belge almıştır. Böylelikle mahallî âşıklıktan ulusal âşıklığa ilk adımını atan ozan, düzenlenen bu etkinlikte dönemin yazar ve şairleri ile de tanışma fırsatı bulur. Bu dönemde söylediği türkülerle aydınların dikkatlerini üzerine çekmeyi başaran Âşık Veysel, şiir tarzıyla ve işlediği konularla aydın kesim ile halk arasında bağ kuran ozanların başında gelir. Oluşturduğu bu yeni tarz ile 1933 yılında yazdığı *"Cumhuriyet Destanı"* adlı şiiri Hâkimiyet-i Millîye gazetesinde yayımlanır. Bekki'ye göre bu şiir, onun sanat hayatının dönüm noktasını oluşturur (2021, s. 36). Bundan önceki dönemde yani sanat hayatının ilk döneminde daha çok usta malî türküler söyleyen ozan, sanatının ikinci safhasında ise kendi eserlerini üretmeye ağırlık verir. Onun sanat hayatının ikinci safhasında, yani köy enstitülerinde öğretmenlik yaptığı yıllarda yazmış olduğu şiirler yeni, farklı ve sağlam bir yapıda karşımıza çıkar (Artun, 2021, s. 400). Bu şiirler içerisinde Alevilik ve Bektaşilik öğretisini yansıtan şiirler de vardır ancak bu doğrudan karşımıza çıkmaz. Kaya'ya göre Veysel, *"Kerbela'ya ağıtlar yakmamış, Dûvaz İmam söylememiş Pençe-i âl-aba'dan, On dört masum-ı pâk'ten ve on yedi kemerbest'ten söz etmemiştir."* (2021, s.49). İlhan Başgöz bu durumu şöyle açıklar: *"Veysel'in Aleviliği, dar sınırlar içine sıkıştırılmış, bir mezhep anlayışı değildir. Veysel'in Aleviliğine, Yunus Emre'nin Batınî anlayışının, sadeleştirilmiş ve halk düzeyine indirilmiş bir biçimi diyebiliriz."* (Kaya, 2011, s. 49). Veysel'in bu

tutumu, Cumhuriyet ideolojisine uygun olarak tüm toplumu kucaklamak istemesinden kaynaklanmaktadır. Öyle ki o Türk toplumunun Alevi-Sünni olarak ayrıştırılmasından rahatsızdır.

Gelenekte sazıyla, sözüyle ve ezgisiyle var olan âşık, yaşadığı dönemde ve kendisinden sonra gelecek nesillerin müzik anlayışında da önemli bir rol oynamıştır. Âşık Veysel'in Türk halk müziği repertuarına kazandırdığı eser sayısı 225, TRT Türk halk müziği repertuarında yer alan eseri ise 42 adettir. Şiirleri türküye dönüştürerek halk müziği dağarcığını zenginleştirmesi, onu sanatçılar içerisinde daha saygın bir konuma yükseltmiştir. Türkülerinde ezgi türü olarak konuşmanın öncelikli olduğu ve ezginin yavaşladığı bir üslup kullanan Veysel, bu noktada besteden ziyade anlama önem veren bir saz sanatçısı olarak karşımıza çıkar (Günay, 1993, s. 33). Armağan Coşkun Elçi, Veysel'i Cumhuriyet dönemi âşıklık geleneğinin en parlak ve en tanınmış temsilcisi olarak görür. Yazara göre Türk toplumunun ortak duygularına tercüman olan ve birçok değerli ürünler ortaya koyan ozanın bu eserleri, günümüzde farklı müzik ortamlarında seslendirilmekte ve yeni kuşaklar tarafından da ilgi görmektedir (2009, s. 202). Âşık Veysel'in eserlerinin her dönemde öne çıkabilecek ve kitleleri etkileyebilecek özelliklere sahip olması, onun daima halk arasında popüler olmasını sağlamaktadır. Zira bugün halk müziği ile meşgul olan sanatçılar arasında Âşık Veysel türküseslendirmeyen hiçbir sanatçı yok gibidir.

Âşık Veysel'in şiirlerine şekil özellikleri açısından bakıldığında daha çok koşma nazım biçiminin kullanıldığı görülür. “*Dumlupınar Denizaltısı*” ve “*Kızılırmak*” başlıklı şiirleri ise sahip olduğu kavuştaklar nedeniyle türkü nazım biçimi olarak kabul edilir (Yığman, 2019, s. 33). Veysel nazım türü olarak en çok ağıt, en az da taşlama örneklerine yer vermiştir. Şiirlerinde kullandığı dil, sade ve yalın halk dilidir. Toplamda 180 civarında şiirinin olduğu belirtilen ozanın bu şiirlerin çoğunluğunda sekizli ve on birli hece ölçüsü kullandığı görülür. Âşık Veysel'in üç şiir kitabı vardır. Bunlardan; “*Değişler*” (1944) ve “*Sazımdan Sesler*” (1949) adlı şiir kitapları ozan tarafından bastırılmış, “*Dostlar Beni Hatırlasın: Bütün Şiirleri*” (1970) adlı kitap ise Ümit Yaşar Oğuzcan tarafından hazırlanmıştır. Bugüne kadar Âşık Veysel ile ilgili Tahir Kutsi Makal, Adnan Binyazar, Hayrettin İvgin-İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Yavuz Bülent Bakiler, Kutlu Özen, Saim Sakaoğlu, Ali Berat Alptekin, Doğan Kaya, Salahaddin Bekki, Hüseyin Cılga gibi araştırmacılar tarafından kitaplar, makaleler ve bildiriler yayımlanmıştır. Türkiye’de 2023 yılı, UNESCO tarafından “Âşık Veysel Yılı” olarak ilan edilmiş ve her ne kadar bugün Veysel aramızda bulunmasa da eserleriyle ve gelenekte bıraktığı izle unutulmayan insan hazinesi olarak kabul görmektedir (Arıoğlu & Aydoğdu Atasoy, 2023, s. 32). Gerek yaşadığı dönemde gerek ölümünden sonra da büyük bir ilgi gören Âşık Veysel, şiirleriyle ve türküleriyle güncelliğini hâlâ korumaktadır. Veysel'i büyük ozan yapan özellik, şiirlerinde hem millî hem de evrensel konuları ustaca işlemesidir.

1. Millî Değerler

Şiirlerinde yaşadığı dönemin sosyal ve siyasi özelliklerini yansıtan Âşık Veysel, Cumhuriyet'in değerlerini benimsemiş, Türkiye'nin gelişmesi ve ilerlemesi için öğütlerde bulunmuştur. Bunu yaparken vatan ve millet sevgisini bir arada işleyen âşık, millî konular çerçevesinde şiirlerini üretmiştir. Veysel'e Türk diline ve millî birliğe katkısından dolayı 1965 yılında TBMM tarafından çıkarılan özel bir

kanunla maaş bağlanır. Bunda ulus-devlet inşası sürecinde Veysel'in millî bir tutum sergilemesinin çok önemli bir payı vardır. Öyle ki gelenek içerisinde millet olma şuurunu, tarih şuru ile pekiştiren ozan, millî değerleri sazıyla ve sözüyle halka benimsetmede etkili olmuştur (Durbilmez, 2021, s. 206). Veysel'in sanat anlayışında yerli ve millî bir tutum sergilemesi onun uluslaşma sürecinde âşıklık ünvanı kazanmasına da katkı sunmuştur (Yakıcı, 2012, s. 103). Bu noktada Cumhuriyet'in ilan edilmesi ve yeni rejimin halka benimsetilmesi bağlamında önemli bir görevi yerine getiren âşık, Mustafa Kemal Atatürk'e derin bir sevgi ve saygı duyar, aynı zamanda yeni rejimin değerlerini savunur. Bu durum onu Cumhuriyet'in bir prototip ozanı yapar (Irmak & Yüce, 2023, 441).⁷⁶

1.1 Atatürk Sevgisi

Âşık Veysel, Atatürk'ü Türklerin başbuğu olarak nitelendirmiş ve ülkenin kurtarıcısı olarak görmüştür. Atatürk'ün ölümü üzerine “*Ağlayalım Atatürk'e*” adlı 11 dizelik bir ağıt yazan âşığa göre onun ölümünden dolayı sadece Türk milleti değil tüm dünya ağlamış, yas tutmuştur. Veysel'in şiirinde Atatürk'ü İskender-i Zülkarneyn⁷⁷ e benzetmesinin sebebi, onun zorluklar içindeki ülkeyi yeniden ayağa kaldırması ve tarihî bir başarıya imza atmasından kaynaklanmaktadır (Irmak & Yüce, 2023, s. 446).

Ağlayalım Atatürk'e

Bütün dünya kan ağladı

Başbuğu olmuştu mülke

Geldi ecel can ağladı

*

İskender-i Zülkarneyn

Çalışmadı buncalayın

Her milleti Atatürk deyin

Cemiyet-i akvam ağladı (Kaya, 2011, s. 173-174)

Mustafa Kemal Atatürk'e duyduğu sevgiyi ve hayranlığı “*On Dokuz Mayıs'ta Parlayan Zafer*” başlıklı şiirinde de dile getiren Veysel, “*Türk düğünü*” olarak nitelendirdiği 19 Mayıs 1919 tarihini “*Atatürk'ün günü*” olarak kabul eder.

İşte bugün Atatürk'ün günüdür

Her yana yayılan onun ünüdür

⁷⁶ Cumhuriyet ideolojisinin halka benimsetilmesinde Âşık Veysel'in rolü ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz: Irmak, Y. & Yüce, L. (2023). Cumhuriyet İdeolojisinin Halka Benimsetilmesinde Âşıklardan Yararlanma: Âşık Veysel Örneği, Ceylan, Ö., Yekbaş H. (ed.) *Türk Âşıklık Geleneği ve Âşık Veysel* (ss. 441-449), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

⁷⁷ İskender Pala'ya göre; Zülkarneyn, İslam kültüründe Yecüc ve Mecüc'ü yaptıkları kötülüklerden dolayı hapseden salih bir kul, İskender ise yaşadığı dönemde büyük başarılar gösteren Makedonya Kralıdır (1990, s.128). Veysel'in bu şiirinde kullanılan ve bir galatımeşhur haline gelmiş olan “İskender-i Zülkarneyn” ifadesiyle Atatürk'e gönderme yapılmıştır.

Her tarafta şenlik Türk düğünüdür
Nur içr' olsun Atatürk'ün yatağı (Kaya, 2011, s. 180)

1.2 Cumhuriyet Rejimi

Âşık Veysel, Cumhuriyet'ten önceki döneme dair fikirlerini açıkça belirtmese de yeni rejimi, ülke için bir kurtuluş çaresi olarak görmektedir. Cumhuriyet'in 10. yılı için yazılan “*Cumhuriyet Destanı*” adlı şiirde, Cumhuriyet ideolojisi ve Atatürk'ün ülkeyi yeniden kurarken yaşadığı zorlukları anlatılmaktadır. Bu şiirde Atatürk'ü, ülkeyi canlandıran ve düşmandan temizleyen, savaşlarda başarı sağlayan bir hazret olarak nitelendiren ozan, “*Hazreti Gazi*” ifadesiyle ona dinî bir kimlik de atfeder (Yığman, 2019, s. 109).

Türklerin ihyası Hazreti Gazi
Kurtardı vatani düşmanımızdan
Canını bu yolda eyledi feda
Biz dahi geçelim öz canımızdan (Kaya, 2011, s. 260)

“*Uyan Bu Gafletten*” adlı şiiriyle Veysel, gelişmiş ülkeleri örnek göstererek ilerlemenin önemini vurgular. Şiirde 20. yüzyılın Cumhuriyet'in devri olduğunu ifade eden âşık, diğer ülkelerdeki gelişmelere dikkat çekerek insanların gaflet uykusundan uyanması ister.

Devr-i Cumhuriyet asırı yirmi
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş
Dünya ayaklanmış aya gidiyor
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş (Kaya, 2011, s. 321)

1.3 Türklük

Türklük bilincini şiirlerinde sık sık vurgulayan âşık, “*Türk Adı Babamdan Bana Mirastır*” adlı şiirinde Türklüğü babasından kalan en değerli miras olarak görür. Yavuz Bülent Bakiler, Veysel'in bu Türklük şuurunun Cumhuriyet'in fikir akımlarıyla yakından ilişkili olduğunu ifade eder (2022, s.72).

Muhabbetin canda haslardan hastır
Avutur Veysel'i bir şen piyestir
Türk adı babamdan bana mirastır
Daha bundan başka adı neyleyim (Bakiler, 2022, s. 159)

“Ne mutlu Türk'üm diyene” felsefesi ile eserler kaleme alan ozan, Türk'e ve Türklüğe olan sevgisini ayrıca “*Türkü. Türkü Çağırırız*”, “*Dumlu Dağı*” ve “*Cevap*” şiirlerinde de dile getirir. Soyunun Türk olmasıyla övünen Veysel, Arap ve Fars kültürü etkisinde ortaya çıkan şarkı ve gazel gibi nazım biçimlerini kabul etmez, Türklerin millî nazım biçimi olan türküye sahip çıkar.

*Türklerdir bizim atamız
Halis Türk'üz kanı temiz
Şarkı gazeldir hatamız
Türküz türkü çağırırız (Kaya, 2011, s. 344)*

*

*Ben bir Türk oğluyum Veysel'dir adım
Korkmaz yılmaz ulu Türk'tür ecdadım
Ne yazık ki yurt uğrunda ölmedim
Durmaz akar gözlerimin yaşları (Kaya, 2011, s. 185)*

*

*Türküm Türklere bağlıyım
Türk evlâdı Türk oğluyum
Vatan aşkıyla doluyum
Sevgim yaptı ben değilim (Kaya, 2011, s. 242)*

1.4 Kıbrıs Sorunu

Büyük âşıklar yaşadığı dönemde meydana gelen savaş, göç, deprem ve tarihî olaylara kayıtsız kalamazlar. Veysel de bu âşıklardan biridir, nitekim ozan “*Taşlama II*” adlı şiirinde 1955’ten 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı’na kadar Rumlar tarafından saldırıya ve işkenceye uğrayan Kıbrıslı Türklerin acısını en derinden hisseder ve bunu şiirinde şöyle yansıtır:

*Kıbrıs'taki olan haksız olaylar
Kemirir içimi kurt olur gider
İnsanlık dışında yapılan işler
Bütün milletlere dert olur gider*

*

*Sulhsever milletiz cihanda hürüz
Görürüz her şeyi zannetmem körüz
Kafamız kızarsa vurur kırarız
Her şeyin bir anda hurt olur gider (Kaya, 2011, s. 292)*

1.5 Millî Birlik ve Beraberlik

Âşıklık geleneği içerisinde şiirlerini toplumun kültür birikiminden beslenerek oluşturan ve yaşadığı coğrafyada daima millî birlik ve beraberliği savunan (İrmak, 2014, s. 44) Âşık Veysel, kurtuluşun ancak Atatürk'ün yolundan gitmekle mümkün olabileceğini “*Gel Birlik Kavline Girelim Kardeş*” şiirinde şöyle ortaya koyar:

Yürüyelim Atatürk'ün izine

*Boş verelim bozguncular sözüne
Göz atalım şu dünyanın hızına
Yürüyüp hedefe varalım kardaş* (Alptekin, 2011, s. 253)

“*Hepimiz Bu Yurdun Evlatlarıyız*” adlı şiirinde de millî birlik ve beraberlik vurgusu yapan ozan, ortak bir bayrağın altında herkesi birleşmeye çağırır. Irmak’a göre millî birlik ve beraberlik; “*Geçmişi bilmekle, ortak dile, dine ve bayrağa sahip çıkmakla; örf, âdet, gelenek ve göreneklere bağlı kalmakla ve bunları yaşatmakla mümkündür.*” (2014, s. 44)

*Birleşiriz bir bayrağın altında
Biz Türklerin ikilik yok aslında
Yanar tutuşuruz vatan aşkında
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız* (Alptekin, 2011, s. 262)

1.6. Vatan Sevgisi

Âşık Veysel’e göre vatan sevgisi en önemli millî konuların başında gelmektedir. Kaya’ya göre; “*Veysel’in şiirlerinde ordu-millet düşüncesi ile vatan-toprak duygusu hâkimdir.*” (2011, s. 110). Vatani görevini, görme yetisini kaybetmesinden dolayı yerine getiremeyen ozan, bu bakımdan büyük bir üzüntü duyar ve “*Olaydım Cephede Kahraman Asker*” adlı şiirinde bu üzüntüsünü şöyle yansıtır:

*Olaydım cephede kahraman asker
Çalışırdım memleketin işine
İçimde duygular uyanan hisler
Taşırdı beni hudut dışına* (Karaçağıl, 2019, s. 38)

Vatan için toprağa düşen her can, âşığın yüreğini dağlamaktadır. 1953 yılında bir ağıt olarak yazdığı “*Dumlupınar Denizaltısına*” adlı şiirinde su altında hayatını kaybeden canlar için duyduğu üzüntüyü şöyle dizelere döker:

*Memleket uğrunda can veren hasta
Vatan sağ ol demiş en son nefeste
Seksen bir kahraman aynı kafeste
Bir yolu çıkamadık derede kaldı* (Kaya, 2011, s. 178)

İçindeki ordunun düşmanı yenecek ve yurdu yükseltecek kadar kuvvetli olduğunu dile getirdiği “*Bir Küçük Dünyam Var İçimde Benim*” adlı şiirinde ise azim ve sağlam bir zihniyetle vatanın her anlamda savunulmasının gerektiğinin altını çizer.

İçimde beslerim bir büyük ordu

*Çiğnesin düşmanı yükseltsin yurdu
Azmi, zihniyeti, Veysel'in derdi
İşte bu niyetim bana kâfidir (Bakiler, 2022, s. 160)*

1.7 Eğitim ve Millî Kalkınma

Eğitim ve millî kalkınma devletler için en temel konulardandır. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte tekke ve zaviyelerin kapatılması ve harf inkılabı gibi köklü değişiklikler yapılmış ve bu değişimlerden Türk toplumu sosyo-kültürel anlamda derinden etkilenmiştir. Ülkenin eğitim bakımından kalkınması, nitelikli yurttaşlar yetiştirilmesi ve folklorik alanda derleme yapılması için köy enstitüleri ve halkevleri kurulmuştur. Köy enstitüleri dönemin şairleri, yazarları ve âşıkları tarafından bir eğitim yuvasına dönüştürülmüştür. 1941-1946 yılları arasında Arifiye, Hasanoğlan, Çifteler, Gököy Enstitüsü, Pamukpınar ve Lâdik Akpınar Köy enstitülerinde görev yapan Âşık Veysel, saz dersleri vererek birçok öğrenci yetiştirir ve ayrıca kendisini de şiir tekniği bakımından geliştirir. Nitekim ozan, “*Köy Enstitülerine*” başlıklı şiirinde bu kurumları bir arı kovanına benzetir devletin köy enstitüleri politikasını destekler.

*Enstitü bir kovan misalidir
Her türlü çiçekten alır bal yapar
Yurdumuz içinde doğru bir yoldur
Memlekete kanat takar kol yapar (Alptekin, 2011, s. 237)*

Âşık Veysel, “*Halkevi I*” ve “*Halkevi II*” başlıklı iki şiir kaleme almıştır. Cumhuriyet ideolojisinin benimsetilmesinde bir araç olarak kullanılan halkevleri, millileşmeyi destekleyici, Türkiye Cumhuriyeti inkılaplarını benimsetici bir misyon ile kurulmuştur (Öztürkmen, 2016, s. 92). Aşağıdaki dizelerde “*Atatürk sözü*”, “*Atatürk'ün sesi*”, “*Halkın evi Hakk'ın evi*” gibi ifadelerle ozan, kurumun işlevine dair bir çerçeve çizmektedir:

*Halkevleri ilim irfan yuvası
Atatürk'ün sesi milletin sesi
Eşitlik hürriyet demokrasi
Atatürk sözü var Halkevlerinde (Kaya, 2011, s. 161)*

*

*Atatürk kurdu temeli
İnönü'nün bu emeli
Biziz bizim ev demeli
Halkın evi Hakk'ın evi (Kaya, 2011, s. 206)*

2. Evrensel Değerler

Dünyada insanlar tarafından ortak değer olarak kabul edilen evrensel kavramlar, toplum için gerekli olan dinamiklerdir. Bu noktada her şair/ozan eserini ortaya koyarken geçmişin kültür hazinesinden yararlanır. Geçmiş olduğu gibi değil, dönüştürerek ya da günümüze mayalayarak modern bir tarzda okuruna sunar. Geleceği geçmişle inşa eden sanatçı, eserini millî kültüründen hareketle evrensel boyuta taşır (Irmak, 2009, s. 124-125). Şiirlerinde evrensel boyuta ulaşan sanatçılar gelenek içerisinde unutulmaz bir yer edinmekte ve gelecek kuşaklar tarafından da ilgi görmeye devam etmektedirler. Bunlardan biri olan Âşık Veysel, millî unsurları şiir potasında eriterek evrensel değerleri en ince duyarlılıkla eserlerinde yansıtır.

2.1 Sevgi

Şiirleri içerisinde en çok “*Kara Toprak*” şiiriyle bilinen Âşık Veysel, toprağa bir metafor olarak önemli anlamlar yükler. Toprak onun şiirinde canlılığı ve ölümü temsil eder. Ozanın sadık yâri olarak nitelediği toprak, aynı zamanda bereketi ve yaşamı da simgelemektedir. Topraktan gelip toprağa giden insan için bu metafor, bir örtü ve sığınak anlamı taşımaktadır.

Dost dost diye nicesine sarıldım

Benim sadık yârim kara topraktır

Beyhude dolandım boşa yoruldum

Benim sadık yârim kara topraktır (Kaya, 2011, s. 302)

Doğaya duyduğu sevgi onun şiirlerinde geniş yer bulmaktadır. Dağı, suyu, ovayı, ormanı ve hayvanları seven âşık, “*Orman*” adlı şiirinde ağaçların varlığı ve yararı üzerinde durur. Bu şiir aynı zamanda Cumhuriyet’in tarım ve orman politikasıyla da örtüşmektedir.

Orman yurdun temelidir

Nesillerin evvelidir

Her sanatın ilk elidir

Ormandaki varlığa bak (Kaya, 2011, s. 209)

2.2 Saygı

Veysel, “*Durum*” adlı şiirinde dünyanın güzelleştiğini ancak itibarının da azaldığını dile getirmektedir. Anne ve babaya saygısızlıktan yakınan ozan, kimi insanın uzaya, kimi insanın ise cennete gittiğini ifade eder. Burada asıl anlatılmak istenen; din ile bilimin aslında birbirinin karşıtı olmadığı ve bir arada bulunması gerektiğidir.

Dünya tebdil oldu durum değişti

Kimi aya gider kimi cennete

Dünya güzellendi itibar düştü

Anne baba yoksun kaldı hürmete (Kaya, 2011, s. 169)

2.3 Barış

Hümanist bakış açısıyla barışın her anlamda gerekliliğini savunan âşık, “*Aslıma Karışıp Toprak Olunca*” adlı şiirinde doğrudan dünyanın geçiciliğinde vurgu yapar ve hiç kimseye küs olmamayı öğütler.

Âlimler âlemi ölçer biçerler

Hanını hasını eler seçerler

Bu dünya fanidir konar göçerler

Veysel der ki gel barışak küslerim (Kaya, 2011, s. 248)

2.4 Hoşgörü

Hoşgörü Türk toplumunun en önemli evrensel değerlerinden birisidir. Veysel de şiirlerinde bu evrensel değere dikkat çeker. “*Senlik Benlik Nedir Bırak*” adlı şiirinde ozan, farklı etnik gruplara, inançlara ve fikirlere hoşgörü ile yaklaşılması gerektiğini vurgular. Nitekim çeşitli ideoloji, fikir ayrılığı ve çatışmalara karşı “*dava insanlık davası*” söylemiyle çözüm önerisi sunan Veysel’in bu düşüncesi onu evrensel boyuta taşır (Sayar, 2023, s. 632). Yaşadığı dönemde meydana gelen Alevi-Sünni çatışmalarından dolayı rahatsızlık duyan ozan, bu durumun kimseye fayda getirmeyeceğini, sorunların ancak hoşgörü, barış, eşitlik ve birlik ile çözülebileceğini aşağıdaki dörtlüklerde şöyle ifade eder:

Kuran’a bak İncil’e bak

Dört kitabın dördü de hak

Hakir görüp ırk ayırmak

Hakikatte yüz karası

*

Şu âlemi yaratan bir

Odur külli şeye kadir

Alevi Sünnilik nedir

Menfaattir varvarası

*

Veysel sapma sağa sola

Sen Allah’tan birlik dile

İkilikten gelir bela

Dava insanlık davası (Alptekin, 2011, s. 158-159)

2.5 Eşitlik

Âşık Veysel, kendi kültüründen yola çıkarak evrensel mesajlar vermekte; ırkçılığı ve ayrımcılığı filozofça eleştirmektedir. Ozan “*Beni Hor Görme Kardeşim*” adlı şiirinde bu düşüncesini şöyle ortaya koyar:

*Beni hor görme kardeşim
Sen altınsın ben tunç muyum?
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben sac mıyım? (Bakiler, 2022, s. 149)*

“*Âşıklar II*” başlıklı şiirde zengin ve fakir insanların eşitliğine ve dünyanın geçiciliğine vurgu yapılır. Zenginlik bir üstünlük göstergesi değildir, neticede zengin fakir fark etmeksizin insanların karşılaşacağı akıbet ölümdür. Şiirde ayrıca dünya bir hana, insan yaşamı ise bir pencereye benzetilir.

*İnsanoğlu yana yana
Gitgide yaklaşır sona
Zengin fakir aynı hana
Pencereden bakar gider (Kaya, 2011, s. 290)*

2.6 Sabır

Âşık Veysel’in yaşadığı birçok talihsiz olay onun hayatında sabır kavramını önemli kılmıştır. Zira küçük yaşlardan itibaren geçirdiği hastalıklar, yaşadığı acılar, ayrılıklar ve çocuklarının ölümü Veysel’in ne kadar sabırlı bir insan olduğunu ortaya koyar. “*Gezerken Aklımın Evine Vardım*” adlı şiirinde ozan, insanın yaratılışının temelinde sabır olduğuna dikkat çeker.

*Bunların hepsi mevcut Veysel’de
Yoktur diyeceğim emare elde
Çamuruma karıştırmıştır temelde
Sabır bunu cümlesine bağ idi (Kaya, 2011, s. 194)*

“*Şaşma Gönül Doğru Yoldan*” şiirinde dürüstlüğü, sabırlı olmayı ve hırslı olmamayı öğütleyen âşık, bu duygularını dizelere şöyle aktarır:

*Veysel sözün bir söz olsun
Çokça sabır az hırs olsun
İnce eğir ip düz olsun
Gececeksin bu taraktan (Kaya, 2011, s. 259)*

2.7 Toplumsal Birlik ve Beraberlik

Toplumsal birlik ve beraberlik bir ülkenin ayakta kalmasında ve varlığını devam ettirebilmesinde en hayati konuların başında gelir. Birlik ve dayanışmanın tema olarak kullanıldığı “*Gel Birlikte Kavline Girelim Kardeş*” adlı şiirde ozan, toplumun Alevi-Sünni olarak ayrıştırılmasına karşı çıkar, farklı inançlara sahip herkesi birlik ve beraberliğe davet eder.

İtimat edersen benim sözüme

Gel birlik kavline girelim, kardaş

Birlik, çok tatlıdır benzer üzüme

İçip şerbetini duralım kardaş

*

Yezit nedir, ne kızılbaş

Değil miyiz hep bir kardaş

Bizi yakar bizim ataş

Söndürmektir tek çaresi (Kaya, 2011, s. 319)

2.8 Çalışkanlık-Dürüstlük-Doğruluk

“*Kulak Ver Sözüme Dinle Vatandaş*” adlı şiirinde Veysel, zamanın kıymetli olmasından dolayı boş işlerle geçirilmemesi gerektiğine dair nasihatlerde bulunur.

Kulak ver sözüme dinle vatandaş

Uyma laklak edip gülüşenlere

Seni meşgul eder işinden eğler

Karırsın tembel perişanlara

*

Adım at ileri geriye bakma

Bir sağlam iş tut da elden bırakma

Saçma sapan sözler hep delip takma

Allah'ın yardımı çalışanlara (Bekki, 2021, s. 186)

“*Tarlam Sana Üç Yüz Fidan Aşlasam*” adlı şiirinde ozan, çalışmanın önemine vurgu yaparak insana çok çalışkanlığı öğütler. Çalışan insan için toprak her zaman cömerttir. Ozana göre çalışmadan istemek ise dermansız derttir. Zira çalışıldığı zaman “*kese coşar gönül coşar el coşar.*”

Çalışırsan toprak verir cömerttir

Emeksiz istemek dermansız derttir

Çalışmak insana büyük servettir

Kese coşar gönül coşar el coşar (Bekki, 2021, s. 196)

Geçici olan dünyada doğru yoldan ayrılmamak gerektiğine “*Şaşma Gönül Doğru Yoldan*” başlıklı şiiriyle vurgu yapan Veysel, bu şiirinde hırs, kıskançlık, hile ve yalancılık gibi nefsanî duygulardan arınmanın insanoğlu için daha faydalı olacağını ifade eder.

Ölüm olur dirin olur

Her hususta kârın olur

*İki cihan yerin olur
Ayrılmazsan doğru yoldan*

*

*Sohbet etme kötü ile
Güreş etme katı ile
Gitme hırsın atı ile*

Sakin hileden tuzaktan (Alptekin, 2011, s. 176)

Âşık Veysel, “*İşte Hile Sözde Yalan Olmasa*” şiirinde, insanoğlunun doğru yoldan sapmasından, toplumda hile ve yalanın artmasından şikâyet eder. Hile ve yalanı, insanın başına gelen türlü felaketlerin sebepleri olarak görür.

*İnsanoğlu doğru yoldan şaşmazdı
İşte hile sözde yalan olmasa
Türlü türlü felakete düşmezdi
İşte hile sözde yalan olmasa* (Kaya, 2011, s. 153)

“*Taşlama I*” şiirinde güzel ahlak sahibi olan insanların her zaman güzelliklerle ve doğrularla karşılaşacağını ifade eden Âşık Veysel, tüm insanları dürüst olmaya davet eder.

*Olmayasın karakersiz
Çok konuşun yerli yersiz
Adın doğru kendin hırsız
Karanlıkta dolaşırsın*

*

*Veysel eli n'ideceksin
Herkes ettiğini çeksin
Önüne bak düşeceksin
Doğru gitsen ulaşırsın* (Kaya, 2011, s. 272)

Değerlendirme ve Sonuç

Âşık tarzı şiir geleneği içerisinde yeni bir çığır açan Âşık Veysel, kendisinden sonra gelen hemen hemen her âşığı etkilemiş bir ozandır. O aynı zamanda klasik âşıklığın dışına çıkarak şiirlerinde yeni konulara yer vermiş, saz, söz ve ezgi üçlüsünü çok etkili bir şekilde kullanarak gelenekte ve halk müziği alanında önemli bir yer edinmiştir. Bugün halk müziği alanında iştigal eden her sanatçı mutlaka bir Âşık Veysel türküsü seslendirmektedir. Âşık şiirini ve müziğini köy sınırlarından çıkararak şehre ulaştıran ve her kesimden insana hitap etmesiyle kendine özgü bir şiir dili geliştiren ozan, şiirlerinde işlediği millî ve evrensel mesajlarla çağı yakalamıştır. İlk başlarda mahallî bir ozan iken ulusal bir kimlik kazanan ve

sonrasında da evrensel değerleri yakalayan Âşık Veysel, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde yeni rejimin değerlerinin halka benimsetilmesi noktasında önemli bir görevi de yerine getirmiştir. Âşık Veysel, "kökü mazide olan âti" anlayışıyla hareket ederek hem millî ve manevi değerleri hem de tüm dünyayı ilgilendiren evrensel değerleri şiirlerinde işleyerek sanatını ölümsüz kılmıştır. Âşık Veysel'in büyük bir ozan olmasını sağlayan nitelikler; geleneği iyi bilmesi, sözlü kültürden beslenmesi, çağının duygu ve düşüncelerine şiirleriyle tercüman olması ve aynı zamanda şiirlerinde tüm insanlık için geçerli olan sevgi, saygı, barış, hoşgörü, eşitlik, adalet, birlik ve beraberlik gibi konuları yansıtmasıdır. Bazı âşıklar yerelden ulusala ulaşır ancak kendisini yenileyemediği ve çağını iyi okuyamadığı için aynı yerde kalırlar. Veysel ise bu noktada büyük âşık olarak gelenek içerisinde yerini almış, kendisinden sonra gelen ozanlara yol gösterici olmuştur. Millî ve evrensel bir ozan olan Âşık Veysel, bugün aramızda olmasa da her daim eserleriyle yaşamaya devam edecektir.

Kaynakça

Alptekin, A.B. (2011). *Âşık Veysel Türküz türkü çağırırız*. (3. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.

Arioğlu, İ.E & Atasoy Aydoğdu, Ö. (2023). Somut olmayan kültürel miras bağlamında yaşa(ma)yan insan hazinesi olarak Âşık Veysel, *Külliyeye*, [Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı Özel Sayısı], 22-35.

Artun, E. (2021). *Âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı*. (12. bs.). Adana: Karahan Kitabevi.

Bakiler, Y.B. (2022). *Âşık Veysel*. (2. bs.). İstanbul: Yakın Plan.

Bekki, S. (2021). *Halk müziğinin seyyar radyosu Âşık Veysel*. İstanbul: Muhit Kitap.

Coşkun Elçi, A. (2009) Yetiştirdiği ortam ve yetiştiren unsurlar ışığında müzik yönü ile Âşık Veysel, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 51, 189-210.

Durbilmez, B. (2021). *Türk dünyası kültürü 2*. (2. bs.). İstanbul: Ötüken.

Karaçağıl, A. (2019). *Âşık Veysel'in şiirlerinin vatan, millet, din, bayrak kavramları açısından incelenmesi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Kaya, D. (2011). *Âşık Veysel*. (2. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.

Kaya, D. (1987), Âşık Veysel'de vatan sevgisi, *Dolunay II*, Erişim Adresi: <https://www.marastaedebiyat.com/templates/yayinlar/dolunay-cilt2.pdf> (Erişim Tarihi: 22.08.2023)

Günay, U. (1993). Âşık Veysel ve âşık tarzı şiir geleneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10, 21-42.

Günay, U. (2018) *Türkiye'de âşık tarzı şiir geleneği ve rüya motifi*. (8. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.

Irmak, Y. (2014). Âşık Mahzuni Şerif'in şiirlerinde millî birlik ve beraberlik işlevi, *Studies of the Ottoman Domain*, 7, 37-58.

Irmak, Y. (2021). *Kanadım değdi sevdaya: Âşık Mahzuni Şerif ve şiir dünyası*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.

Irmak, Y. (2009). Milli olandan evrensele: Cengiz Aytmatov'un "Dağlar devrildiğinde edebi nişanlı" adlı romanına akseden folklorik unsurlar, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 2, 123-140.

Irmak, Y. & Yüce, L. (2023). Cumhuriyet ideolojisinin halka benimsetilmesinde âşıklardan yararlanma: Âşık Veysel örneği, Ceylan, Ö., Yekbaş H. (Yay. haz.). *Türk Âşıklık Geleneği ve Âşık Veysel* içinde (ss. 441-449), Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Öztürkmen, A. (2016). *Türkiye'de folklor ve milliyetçilik*. (6. bs.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Pala, İ. (1990). İskender mi? Zülkarneyn mi?. *Journal of Turkish Studies*, 14, 387-403.

Sayar, S. (2023). Âşık Veysel'in "dava insanlık davası" söylemi ve bu söylemin Sivas marka şehir kimliğine katkıları, Ceylan, Ö., Yekbaş H. (Yay. haz.). *Türk Âşıklık Geleneği ve Âşık* içinde (ss. 631-638), Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Şimşek, E. (2016). Âşık Veysel'in âşıklık geleneği içerisindeki yeri üzerine bir değerlendirme, *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 9, 117-126.

Tek, R. (2016). Edebiyat-toplum ilişkisi bağlamında Âşık Veysel'in şiir dünyası, *SUTAD*, 40, 327-350.

Yakıcı, A. (2012). Geleneksel şiirden türküye dönüşümün yaratıcı ve aktarıcısı olarak Âşık Veysel'in kültürel mirasa katkısı, *Millî Folklor*, 93, 101-111.

Yığman, S. (2019). *Değerler Eğitimi Açısından Âşık Veysel'in Şiirleri*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Çatışma beyanı: Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.